

CSEMEZ ATTILA ÍRÁSAI: 5.rész

Lombhullató vagy örökzöld?

Kinek a pap, kinek a papné... ízlés dolga. Mindkét típusnak vannak előnyei és hátrányai egyaránt.

A Kárpát-medencében a lombhullatók jól tükrözik az évszakok változásait. Egyértelműen látható a téli lombtalan állapotban a fák ágszerkezete, tavasszal – elsősorban a cserjék –virágpompája, majd termésük formája, nagysága, színe, ősszel pedig a legkülönbözőbb színárnyalatú lombjuk. Ennél nagyobb élő pompát aligha tudnék elképzelni. További előnyük, hogy lombhullatás után gyönyörködhetünk az addig lombokkal eltakart tájképben is. Az örökzöldek viszont az állandóság, a télen is zöld szín megtestesítői. Azt szokták mondani, hogy látványuk nyáron hűt, télen fűt, azaz a komor zöld hatásuk nyáron a télre emlékeztet. A téli tájképben pedig a zöld szín a vegetációs periódusra utal.

A Földközi-tenger társágában tevékenykedő kerttervezők némi irigységgel jegyzik meg, hogy milyen jó nekünk, mármint a Kárpát-medencében, mert

- Csak lombhullatót kell ültetnetek és máris ott az évszakonkénti változás! Ennél nagyobb természeti élményt aligha lehet nyújtani!

Nem titkolom, lombhullató párti vagyok, ennek ellenére legnagyobb hallgatói álmomat, az Óriás mamutfenyő (*Sequoiadendron giganteum*) saját kertbe ültetését megvalósítottam. Miután a Budai Arborétumba Nádasy Mihály dendrológus tanárom a márgás talajra az 1970-es évek elején két mamutfenyőt ültetett, felbátorodtam és Óbudán, a kiscelli agyagon én is kipróbáltam. Két évtizeden keresztül virult, növekedett. Két évtizeden át büszkén mutogattam impozáns méretűvé cseperedő fámát. Az első meglepetést a vezérhajtás elszáradása okozta, amelyet az alatta lévő ívesen növekedve pótol. Miután már a harmadik ív is kialakult – és az ágak folyamatosan száradtak –, a mamutfa-torzót kivágtam, azonban az Arborétumba telepített mamutfenyők sem bírták négy évtizednél tovább.

A lombhullatók és az örökzöldek között további jelentős különbségek vannak:

- a lombhullatók és az örökzöldek habitusban és színben messzemenően különböznek,
- a lombhullatók alatt a rügypattanás és a virágszirom-hullás után, termés-potyogáskor, valamint ősszel lehet vagy kell takarítani, míg az örökzöldek állandóan veszítik szűrős tűleveleiket,
- a vízhiányra a tűlevelűek sokkal érzékenyebben reagálnak, ami a globális felmelegedés idején lényeges szempont.

Több örökzöld cserjém van, amelyek közül a Ráncoslevelű bangita (*Viburnum rhytidophyllum*) vízigényét telente gyermekeimnek rendszeresen bemutattam. Amikor

a levelek hómentes teleken lekókadtak, egy vödör víz a fagyott talaj ellenére csodát tett: fél órán belül a levelek feszesen felálltak.

Lombhullató vagy örökzöld? Azzal kezdtem, hogy ízlés kérdése. Saját példámmal érzékeltetem a dilemma súlyát. 1948 óta Óbudán, egykori gyümölcsös-kertben, szüleim telkén építkeztem. A Kiscelli-fennsíkot 1881-ig, a filoxéra megjelenéséig egyhangúan szőlő borította. A kipusztult ültetvények helyére gyümölcsfákat ültettek. A telkemre hat – ma már „nem-piacosnak” minősített – Kálmán és Árpával érő körtefa került. A közel százötven éves fákból hármát megtartottam, megifjítottam. Telepítettem cseresznyét, meggyet, almát, naspolyát, birset és bogyósokat, valamint 24 tőke csemegeszőlőt. Az 1000 négyzetméteres kertbe négy díszfa fért még el: Atlanti cédrus (*Cedrus atlantica*) a habitusa miatt, a már említett Mamutfenyő (*Sequoiadendron giganteum*), Perzsafa (*Parrotia persica*) fantasztikus aranysárga-bibor őszi levélszíne miatt és a Selyemakác (*Albizia julibrissin*) finom lilás virága miatt. Az általam ültetett nagy-méretű fák közül tehát kettő lombhullató és kettő örökzöld, pedig azzal kezdtem, hogy lombhullató párti vagyok...

Csemez Attila
tájépítészmérnök